

ÉSEK

A díja szavazó
szeddelt szavak
díja — 10 szög
emmemű fel-
kező ajánlatok
talban vehető
bbitatnak. Erre
2 le 60 bani
ad.

szobát egy
pával 2000 lei
adóhivatalban.

an, magyar, an-
mint íróképpel
ontosan készül-
a hírleproda.
3405-1

cm. széles és
erza szőnyegét
erdinand 73. sz.

ciából oktatok
ossuth L.-u.) 16.
3836-1

Cim a kiadó.
3873-1

as megbízható
ndőben jártas
t keres. Cim
Bertsey György
3869-1

ány 4 tagu
nk és 10 éves
aki a francia,
tlen jó család-
éves urhölyget.
niatok igények
Str. Arany Já-
3814-1

t és címtáblát
néretben) magas
mütermes Str.
Telefon 749.
3831-1

iz. fűszer és
román és ma-
Salamon, Zsibó.
3861-1

ban 2-3 szoba
t. Cim a kiadó.
3871-1

l Furu Józeferé,
ndrás-u.) 12. sz.

intelligens izr.

észtelepre, aki
rettel nevelné
ággal bir. Cim:

ember termény
hoz, benősilne
ező leányt vagy
s. Kimerítő re-
lo. Jellegére a

kalapszalón
ossuth L.-u.)

Ceres

kockákban,
0000000000

mányi raktá-
ető: 0000000

Calea Regele
Telefon 459.

s harisnya
bbban a

oltán
rezheti be.

OP

vásárhely
a kitiűő
3457-1

láját

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, Str. Baron
L. Pop. — Brassai-utca 19.

Az Új Kelet telefonjal
Szerkesztőség 977
Kiadóhivatal 844
Nyomda 879
Héber osztály 455
Zs. N. Sz. 888

Kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek címen-
dek. Kéziratokat nem
adunk vissza és nem őrít-
hetünk meg

ÚJ KELET

ESZDÓ-POLITIKAI NAPILAP

V. évfolyam, 112. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Ijar 25.

1922. május 23, Kedd

Hermann Golds

árak

Romániában
Egész évre 400 lei
Félévre 220 lei
Negyedévre 120 lei
Egy hónapra 40 lei
Egy szám ára pályaudvaron
..... 2 lei



A tulsó partról

Vasárnap délelőtt egy író eszödes ünneplésében egy másik író ajkáról néhány szó hangzott el, amelyből nemesak a szeretet melegsége, hanem egy megértő, becsületes politikai gondolat is kivillámolt. Az ünneplő író Ujvári Péter, aki harminc év nehé pályafutásában az irodalom tisztalevegőjü berkeiben magával hordta a zsidó eszme egyre fényesebb szimbólumát. Az ünneplő író, Paál Árpád írói pályafutását is eszmény kíséri: a magyarság, a tisztult magyarság eszméje és kultúrcélja. Ebben az ünneplésben és megindítóan nemes találkozásban, amelyben most véletlenül zsidó volt az ünneplő, zsidó író és magyar író a magyar írók tisztelétét tolmácsolta, el kellett határolni az eszmét, az ideálok és célok különbözőségeit, ha azok végső évelésükben az egyetemes emberi ideálokba, az egyetemes emberi eszményekbe torkollanak is.

Paál Árpád az erdélyi magyarság letisztult magyar eszménységének a képviselője. A magyar néppárt, amelynek élén áll, a józanság, a demokrácia, a testvériség és a más nemzetek tisztelete gondolatának a programján áll. A tegnapi köszöntő-beszédben a józan, a becsületes és a más nemzetek eszményeit tisztelni tudó magyarság szívét és gondolatát vitte oda a tulsóparton álló zsidó íróhoz. Az erdélyi magyarság nagy rétege kijózanodott már a múlt tévelygéseiből és mert történelmi akaratok arra kényszerítették, hogy ezen a földön nemzetiséggé legyen, bele tudott törődni a történelmi erők akaratába és ugyanakkor át tudta érezni annak az ujrászülött népnek az eszményét, amely évezredek óta nemzetiség és kisebbség minde-nyit az egész világon. Ez a magyarság, ha a maga fájdalomában hallgatott is róla, lelkében megtisztultan, eszödes hallgatással közeledett a zsidó nemzeti gondolat reneszánszána elismeréséhez és megbecsüléséhez. És ha nem nyilatkozott meg eddig, azért nem, mert nem volt alkalma rá, az alkalmat pedig nem kereste, mert ebben a nemes felismerésében nem akart hivalkodni lenni. Most vasárnapon a meghitt és meleg ünneplés odakinálta az alkalmat.

Paál Árpád Ujvári Péter jubileumán az erdélyi és bánáti újságírók szervezetét képviselte ugyan, magyar újságírók szervezetét, de egyben a magyarság, a megértő magyarság egyik képviselője is volt és amit nem mint író mondott, hanem mint magyar ember, nagyon sok erdélyi magyar ember gondolatának a visszhangjaként mondta. „Szeretett kártársunknak is meg van az eszménye, különösen egy nemzeti eszménye és bizonyára munkájának fényes előhaladásakor erre a nemzeti eszményére gondol a legtöbb szerettel. Tegye is. Mi, akik más nemzeti eszményekért, nemzetek föltámadásáért és lélekregyújtásáért szintén lélekkel küzdünk, meg tudjuk érteni, hogy milyen óriási emberi munka a nemzeti eszményekért való dolgozás.” Ebben a néhány mondatban hitteves van: az erdélyi magyarság egyik reprezentánsa szóba foglalta a gondolatokat, amiket az erdélyi magyarság nagy rétege régen érez. Köszöntenem elment a tulsó partra, hogy megmutassa nemes és őszinte a felismerés és a két író találkozás: két nemzet találkozás. Igen: a magyar

író megmondotta tegnap a zsidó író-
nak, hogy küzdeni kell nemzeti esz-
ményekért, nemzetek föltámadásáért
és lélekregyújtásáért.

Ujvári Péter harminc írói év gazdag munkájával eszményekért küzdött, nemzeti eszményekért, lelkeket gyújtott fel, zsidó lelkeket. A harminc évtizedes munka sok babéros sikereket adott neki, sok drága emléket, a legnagyobb sikere és legdrágább emléke az lesz, hogy itt Erdélyben az ő nemes és tartalmas ünnepe hozott közel egymáshoz két nemzetet. Mert a magyarság felismerésén túl történelmi kell még valaminek és ez a történelmi megindult a tegnapi ünneplés pillanatokban. Nagyon jól tudjuk, hogy itt Erdélyben még sokan vannak magyarok, akik a nemzeti eszményt nagyon is egyoldaluan képzik el. Akik azt hiszik, hogy csak a maguk nemzeti eszménye szent és a más nemzet

eszményéért történő harcokat leki-
csinylik, elismerni nem akarják, meg-
értetni se tudják, tehát tisztelni sem.
Még nincsenek eléggé messze tőlük az eszmények, hogy tisztult perspek-
tíván át lássanak. Még nem imád-
koztak eleget nemzeti eszményükért,
hogy a más nemzet, a zsidó nemzet
eszményét odatudhassák állítani a
maguké mellé.

Még sokan vannak az ilyen meg-
nemértő magyarok, akik nem látják
az idő haladását, nem néznek bele a
saját szívébe, hogyan érezhessék a
más szívek dobbanását. De Paál
Árpád, akit a magyarság nagy érte-
kel követnek, megmutatta az utat és
ezen az uton mindig többen és töb-
ben lesznek a magyarok. A tegnapi
nemes pillanatok a mi életünkben
históriajelentenek: emberek vagyunk,
akik eszményekért küzdünk és test-
vérek vagyunk az eszmények küz-
delmében.

intézett Child római nagykövethoz,
akivel közli, hogy Amerika nem
léphet érintkezésbe Oroszországgal,
amíg a szovjet el nem fogadja az
amerikai feltételeket. E távirat alap-
ján Child közölte Lloyd Georgeval
és a konferencia többi résztvevőivel,
hogy a szovjetrendszer áthághatlan
akadálya annak, hogy Amerika hitelt
nyújtson Oroszországnak és hogy a
szovjetnek de jure való elismeréséről
tárgyaljon.

Washingtonból jelentik a „Times”-
nek: Harding elnök rövidesen végleg-
esen állást fog foglalni, hogy Amerika
milyen magatartást tanúsítson az
orosz kérdéssel szemben. Ki fogja
jelenteni, hogy az Egyesült Államok
semmiképpen sem fognak közeledni a
szovjetrendszerhez, mert ez alkalmas
volna az orosz nép félrevezetésére.

Európa békéje nyolo hónapra biztosítva

A „Daily Express” azt írja:
Lloyd George nem jött vissza üres
kézzel Genuából, mert legalább nyolo
hónapra, a hágai konferenciáig, biz-
tosította Európa békéjét. Ez pedig
elegendő idő arra, hogy az államok
közötti viszony engedjen a feszült-
ségből.

Génouai értesülés alapján az „Echo
de Paris” azt írja: Lloyd George az
olasz-angol-amerikai újságírók tisz-
teletére a Miramare-szállóadában ren-
dezett banketten pohárköszöntőt mon-
dott, amelyben hangsúlyozta, hogy
Olaszország és Anglia világpolitikai
felfogása mindenben egyezik. Facta
hasonló szellemben válaszolt. A tár-
saság ezután a vasúti állomásra ki-
sérte Lloyd Georget, ahonnan a fele-
ségével együtt délután öt órakor
elutazott. A tömeg lelkesen üdvöz-
ölte és éljenzte Angliát. Pénteken
délután 4 óra 30 perckor érkezik
Londonba, ahol óriási előkészületeket
tesznek a fogadtatására.

Ez a tény azt jelenti, — írja az
„Echo de Paris” — hogy

angol-olasz szövetség előtt állunk,

amely főleg a Földközi-tenger status-
puóját fogja biztosítani. Lloyd George
kétségtelenül megakarja mutatni
Franciaországnak, hogy nélkülük is
tud előrehaladni céljainak elérésében.

Amerika a megszállás ellen.

Wilson amerikai szenátor Herbow
tábornok kíséretében beutazta a Rajna
vidékét annak tanulmányozására, hogy
az amerikai csapatok ottmaradása to-
vábbra is szükséges-e. Elutazása előtt
Wilson amerikai újságíróknak kije-
lentette, hogy Amerika felfogása a
Rajna-vidék megszállására vonatko-
zólag megváltozott. Most már a né-
meteknek kedvező, ha az amerikai
csapatok ottmaradnak, mert ezzel

Amerika megakadályozza, hogy az antant bármelyik tagja meg- gondolatlan támadást intézzen Németország ellen.

Jól tudja, a franciák nagyon szí-
vesen vennék, ha az Egyesült-Álla-
mok visszarendelnék csapataikat a
Rajna mentőrol.

Oroszország ratifikálta a német-orosz szerződést

Moszkvában tegnap ratifikálták a
rapallói egyezményt. A központi végre-
hajtóbizottság, amely Joffe előadása
után egyhangulag elfogadta az egyez-
ményt, utasította a népbiztosok taná-
csát, hogy a Genuában üzött politikát
tovább is folytassák, mert ez az egye-
dül helyes út, amellyel a háboru ve-
szélyét ki lehet küszöbölni. ERK1 a p-

Német-francia krízis

A német jóvátételi jegyzék nem kielégítő. A franciák meg akarják szállni a Ruhr-méncézt és a Rajna-vidéket. Az amerikai csapatok el fogják háritani a meggondolatlan lépést. Nyolo hónapig bőke lesz?

— Az Új Kelet tudósítójától —

Páris, május 22. Poincaré nyilatko-
zatot adott az újságíróknak lord
Chamberlain ama kijelentésével szem-
ben, hogy Franciaország nem fog Né-
metország ellen vonulni, a miniszter-
elnök kijelentette, hogy ha Németország
a jóvátételi követeléseknek nem tesz
eleget és ha a szövetségesek nem tud-
nak ebben a kérdésben megegyezni,
Franciaország egyedül fog Németország
ellen eljárni.

A jóvátételi bizottság elnöke közölte
Poincaréval, hogy Hermes német pénz-
ügyminiszter válaszjegyzéke nem kije-
légítő. A külügyminiszter új krízistől
tart ebben a kérdésben. Fokozza a
pesszimizmust, hogy Amerika maga-
tartása a kért nemzetközi kölcsön ügy-
ben egyáltalán nem kedvező.

Morgan javaslatai a következők.
Először a kölcsön biztosítása, melyet a
jóvátételi összeg módosítása kell köve-
sen, ughyhog a fizetendő összeg ne
haladja túl azt a magasságot, melyet
tényleg fizetni lehet. Másodsor, hogy
a németeknek adandó kölcsön elsősor-
ban a jóvátételi követelések fedezésére
szolgáljon. Harmadsor, hogy a kölcsön
adandó összegnek nagyobbnak kell
lennie, mint a jóvátételi fizetéseknak.
A fennmaradó összegek a német valuta
stabilizálására szolgál, újabb papírpénzek
kibocsátásának megakadályozására és
az ujjáépítés munkálataira.

A konferencia után

A „Daily Herald” szerint a génouai
konferencia Franciaország hajthatatlan-
sága miatt nem jártak kellő eredmén-
nyel. Európában nem lesz igazi béke,
amíg Poincaré hegemoniája meg nem
dől.

Marcell Cachin, a francia szélső szö-
cialisták vezetője interpellációt nyújtott
be a kamarához a génouai konferencia
következményei felől.

Lloyd George

A „Daily Express” tudósítójának adott
interjújában kijelentette, hogy Anglia a
Genuában sikeresen megkezdett nagy-
művét nem fogja abba hagyni és első-
sorban a tényleges békét biztosító nem-
zetközi egyezményt fogja megvalósítani.

Génouában elhallgattatták azokat a bizonyos háborura uszító ku- tyákat.

Azok, akik arra törekedtek, hogy a
konferencia eredménytelen maradjon,
vegyék tudomásul, hogy Genua más-
formában és szakadatlanul fog folyta-
tódni és kedvező atmoszférát teremteni
az ujjáépítés munkájának.

Csicserin

beszélgetést folytatott a „Daily News”
munkatársával és kijelentette, hogy sok-
kat remél a hágai konferenciától, ha a
tárgyalásoknak kereskedelmi jellege lesz
s nem fognak a politika útjára terelődni,
ami az összes génouai tárgyalásokat
eredménytelené tette.

Facta

olasz miniszterelnök az olasz újságírók
bankettjén beszédet tartott, amelyben
rámutatott a génouai konferencián kifejtett
óriási munkára. Az egész világ fog-
lalkozni fog a konferencia eredményei-
vel. A különböző államok érdekei kö-
zött felmerült ellentétek szenvedélyes
vitatásra fognak alkalmat adni, mégis
abban a hiszemben van, hogy a legtöbb
kérdést sikerülni fog kedvezően megol-
dani, legalább is formailag kötött kom-
promisszummal. A génouai konferencia
mindenesetre nagy lépés volt a béke
felé.

A berlini lapok német államférfiak
véleményét közlik a génouai konferencia
eredményeiről.

Loebe

birodalomgyűlési elnök szerint a kon-
ferencia nem hozott megoldásokat, de
értékes alapot arra, hogy újabb —
eredményesebb — konferenciák fognak
következhetni. Müller volt kanellár, aki
szocialista pártvezér, azt mondja, hogy
a konferencia nem teljesítette a hozzá-
fűzött várakozásokat. A rapallói szer-
ződés jelentékeny sikert jelent, de csak
akkor, ha a hágai konferencián sikerül
megfelelő megoldást létesíteni Orosz-
ország és a többi államok viszonyára
vonatkozólag.

Amerika nem veszi fel a viszonyt Oroszországgal

Hughes amerikai elnök táviratot

litikától nem szabad eltérni, csak ha Oroszország külpolitikai érdekei megkívánják.

A pánosozók központi bizottsága meghallgatva Joffe jelentését, úgy határozott, hogy Oroszországnak csak olyan szerződéseket kell kötnie, mint a rapallói német-orosz szerződés, a többi államokkal is. Csupán speciális esetek engedhetnek meg eltérést a rapallói mintától.

Berlinből jelentik: A rapallói német-orosz szerződés eredményei feletti csalódás befolyással lesz a szerződés parlamentari ratifikálására. A Reichstagban hatalmas ellenzék ellenzi a ratifikációt, elsősorban a német nemzeti párt. Azt hiszik, hogy a szerződés elvetése megkönnyítene Németország nemzetközi helyzetét és Hermes párisi tárgyalásait.

Franciaország bevonulással fenyeget

Páris, május 21. Klotz vezérpénzügyminiszter Poincaré előtt kijelentette, hogy nagyon meglepték Chamberlainnek az angol alsóházban tett kijelentései. A francia kormány 1920-ban megállapodást kötött, hogy visszautasít minden olyan külön akciót, amely a béke rendelkezéseinek végrehajtását veszélyeztetné. Azt hiszi, hogy a szerződés helytelen interpretálásáról van szó, mert

Chamberlain szavai alapján a versaillesi szerződés forogna veszélyben,

ha Németország kötelezettségei alól kibújni igyekeznék.

Poincaré, válaszolva Klotz szavaira, ezt mondotta:

— Franciaország sohasem fog lemondani a jogairól, amelyek a versaillesi békeszerződésen alapulnak. Ha Németország május 31-én megtagadná esedékes kötelezettségének teljesítését, az érdekelt kormányok meg lesz a joguk a szankciók alkalmazását kérni. A francia kormány mindent el fog követni, hogy a többi állam támogatását megnyerje

Németország elleni akciójához.

Franciaország nem fog lemondani a jogokról, amelyeket a versaillesi szerződés 16. és 18. szakaszai biztosítanak számára.

Poincaré harcias beszéde Strassburgban

Strassburg, május 22. Poincaré beszédét mondott a volt kombatánsok kongresszusának záróülésén. Kijelentette, hogy azok, akik a győzelmet kivívták, éber órei lesznek a drágán megfizetett békének és nem fogják megengedni, hogy a békét megzavarják, azt sem, hogy a békeszerződések legfontosabb feltételeit megsértse. Egyetlen kombatáns sem követ imperialista célokat és egyik sem kívánja, hogy Németországot Franciaországgal összefüző viszony állandóan meg legyen mérgezve véres emlékektől. Mindenki nyugalmat óhajt, de ha Franciaország behunyva tartja szemét az elzárt valóságokkal szemben, szomszédai majd kinyitják azokat. Ismerve a pángermánokat, akik nem fogadják el a Németország lefegyverzésére vonatkozó rendelkezéseket, tudva azt, hogy Németországban naponként találnak elrejtett fegyvereket, az elzártságiak nem hisznek Németország morális lefegyverzésében. Elzász negyvenkét évig kérte Franciaországot, szabaddá tegye meg, most, hogy ez megtörtént, nem szabad könnyelműen kockáztatnunk.

Megszállják a Ruhr-medencét és a Rajná

A „Vossische Zeitung” külön tudósítója jelenti, hogy a német válságjegyzékek szemben a hangulat rosszabbodott. Ez annak következménye, hogy Amerika álláspontja a nemzeti köleson felől megváltozott.

Párisi újságok hangsúlyozzák, hogy újabb veszedelem fenyeget. Az Eclair azt írja, hogy a Ruhr-medence és a Rajna-vidék megszállása és más ellenőrzési módok kerülnek sorra.

A londoni „Evening Standard” azt írja, hogy Franciaország kész egyedül is benyomulni Németországba, ha Anglia katonai segítséget véglegesen is megtagadná.

A munkásság ellenőrző a hágai konferencián

Brüsszel, május 22. Az angol munkáspárt, a francia szocialista párt és a belga munkáspárt rezolúciót fogadtak el, melyben hangsúlyozzák a munkásság erős akaratát szervezeteik fentartására és erősítésére, amellyel a békét vőlék biztosítani. A Ruhr-vidék megszállására vonatkozóan emlékeztet a rezolúció az amszterdami és frankfurti határozatokra. Annak az elismerése mellett, hogy a jóvátételi fizetések mintegy erkölcsi és gazdasági szükségességek, a rezolúció kifejti, hogy a versaillesi szerződések értelmében egy nemzetnek sem lehet arra joga, hogy késedelem esetén valamilyen szankciókat életbe léptethessen. Szilárd elhatározásuk, hogy a háború visszahívását meg lehet akadályozni, amennyiben a delegátusok nem hatalmazzák fel katonai lépések elfogadására. Különösen elítélnék minden külön eljárást. Mivel a munkásszervezetek ellenőrizni akarják a hágai konferenciát, szükségesnek tartják, hogy a szakértői konferencia alkalmából ugyancsak Hágába nemzetközi munkáskonferenciát hívjanak össze.

Asquit szakadásról beszélt

Londonból jelentik: A nemzeti-liberális blokk konferenciáján Asquit beszédet tartott, amelyben kijelentette, hogy Európára nagy veszedelem

Előzetes konferencia a gyulafehérvári kongresszus és a koncentrációs kabinet előkészítésére

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Constantinescu javadalmi miniszter akciója, amellyel a kormány és nemzeti párt közötti megegyezés előfeltételeit akarja megteremtteni a miniszterelnök hazatéréig, a mai táviratok szerint meghiúsultnak tekinthető. Constantinescu Erdélybe akart utazni inspekciós körútra, hogy a földosztó bizottságok működését megvizsgálja, de utjának tulajdonképeni célja az erdélyi politikuskokkal való tárgyalások felvétele lett volna. A miniszter azonban meggyőződött volna, hogy minden kísérlet hiábavaló ennél is inkább, mert Maniu Gyula az „Adeverul”-ban tett nyilatkozatával eléberágot minden ilyen irányú kezdeményezésnek.

Maniu kijelentette, hogy a liberálisokkal nem kezdnek tárgyalásokat, még abban az esetben sem, ha az erdélyiek előtt különben rokonszenves Constantinescu közvetítéssel is azokat.

Kormánykörökben vett értesülés szerint az erdélyi inspekciós út még sem marad el és Constantinescu, ha nem is hivatalos formában, de egyéni összeköttetések felhasználásával magánérindítéssel fog igyekezni más elhatározásra bírni Maniut. Az „Epoca” jelentése szerint Constantinescu tegnap tanácskozást folytatott Vaitoiann, Bann és Cosma miniszterekkel, a kollaboráció esetleges feltételeiről. A kapott instrukciókkal és felvilágosításokkal

a javadalmi miniszter még e hét folyamán Erdélybe jön.

A kormánypártban az a felfogás alakult ki, hogy a miniszterelnök hazatérése után az alkotmányozó nemzetgyűlés egybehívása előtt a parlament néhány ülésre rendkívüli ülészakra jöjjön össze, amelyen a miniszterelnök számoljon be

met jelent, hogy az összes országok egymásközti érintkezésének újrafelvétele még mindig csak megbeszélés tárgya. A génuai konferencia megmutatta, hogy

Anglia és Franciaország között szakadás következett be.

A kölesonös barátság azonban nem azonosítható azzal, hogy az egymással jó viszonyban élő államok minden nemzetközi kérdésben azonos politikát folytassanak. Anglia nyíltan kijelentette Franciaországnak, hogy nem fogja segíteni abban, hogy bárkire is teljesíthetetlen fizetési kötelezettségeket kényszerítsen. A régi jó viszony helyreállítása Franciaország és Anglia között a jóvátétel és a kártalanítás kérdésének szabályozásától függ.

Németország adósságát, amely németlegesen a háború okozta anyagi károkból származik, le kell szállítani.

Anglia a népszövetség után keresni fogja azt a fizetési módot és feltételeket, melyek mellett Németország képes lesz kötelezettségének eleget tenni anélkül, hogy kereskedelmét az egész világon tönkre tegye és így Németország képes legyen nemzetközi kölesont kapni. Ezzel szemben Anglia tekintettel lesz Franciaország és Belgium javára az angol jóvátételi követelésekben. Anglia a franciák és belgák által neki fizetendő adósságokat törölni fogja. (Lux.)

a génuai konferenciáról és a külföldön a gazdasági kérdésekben folytatott tárgyalásairól. Amennyiben addig a nemzeti párttal a megegyezés nem sikerül, a miniszterelnök személyesen fogja a tárgyalásokat felvenni.

Maniu kijelentése szerint a gyulafehérvári kongresszust föltélenül még a nyár folyamán megtartják, de a kongresszus egybehívása előtt

A nemzeti párt előzetes konferenciát hív egybe

Az előzetes konferencia célja véglegesen kidolgozni a gyulafehérvári pártkongresszus programját, de elsősorban egységes ellenzéki blokk megteremtése. Erre a célra az előzetes konferenciára meghívást kapnak a többi ellenzéki pártok is, elsősorban azok, amelyek a parlamentből a nemzeti párttal együtt kivonultak. A párt több vezetője ama véleménynek adott kifejezést, hogy Takó, Jonescut és Jorgát a konferenciára nem kell meghívni, mert amugysem folytatnak ellenzéki politikát. Valószínű azonban, hogy a demokraták pártokat is meghívják, mert nem tartják kizártnak, hogy az esetleg megalakuló kormányképes ellenzéki alakulásban Jorgák is hajlandók résztvenni.

Az előzetes konferencia ilyenformán a gyulafehérvári kongresszusnál is nagyobb jelentőségűnek ígérkezik és nem tartják kizártnak, hogyha nem is tudják megteremtetni az egységes ellenzéki blokkot, de

pártközi békét teremtenek a kormány megdöntésére és az új koncentrációs kabinet megalakítására.

A parasztpárt részvételéről a közös ellenzéki akcióban megint több ellentétes hír került forgalomba és azt be-

szélték, hogy a parasztpárt és a nemzeti párt között eltávolodás történt. Ezt a feltevést azzal indokolták, hogy az időközi választásokon

a caranisták a nemzeti párt jelöltjeivel szemben is jelöltek állítanak.

A parasztpárt egyik vezetője a „Lupta”-nak a következőket mondotta:

— A lefolyt választások és az új reakciós rezsim új helyzet elé állította a parasztpártot. Kérlehetetlenül kiüzdünk a reakció ellen és erre a célra mindenki velünk szövetezünk. Szívesen látunk azonban, ha a letúnt és kompromittált averescanusokat az új alakulástól teljesen távol tartanák. A nemzeti párt akcióját a legnagyobb rokonszenvvel kísérjük figyelemmel és hisszük, hogy ezzel a párttal együtt fogunk működni. Az időközi választásokon csak azért állítottunk ellenjelöltek Erdélyben, mert most folyik a parasztpárt erdélyi szervezkedése és a jelölések kintin agitációs eszköz. Mi a parasztság megszervezésével egyetlen óráig sem késztünk és biztosra vesszük, hogy a nemzeti párt megérti helyzetünket és ezt a taktikát nem itéli el.

A magyar tisztviselők ügye

még mindig élénken foglalkoztatja a bukaresti politikai köröket.

Ugron István újabb kihallgatáson jelent meg a belügyminiszternél a magyar tisztviselők nyugdíja ügyében. A belügyminiszter azt válaszolta, hogy a kormány nem fizethet ki olyan összegeket, amelyeket még be nem inkasszálta a magyar kormánytól. Ez ügyben tárgyalások szükségesek a magyar kormánnyal a tisztviselők befizetett nyugdíjának átutalása iránt.

A kormány különben holnap törvényjavaslatot terjeszt a parlament elé a köztisztviselők fizetések rendezéséről. A javaslat a tisztviselők érdekképviseletekkel történt tanácskozások alapján újból tetemesen emeli a tisztviselők illetményeit.

Hogyan intézik egységesen a belügyi adminisztrációt

Bukarest, május 21. Az erdélyi, beszarábiai és lukovini területek a belügyminisztériumbhoz tartozó közigazgatási ügyeit ezután a központi igazgatóság fogja intézni, amelynek hatáskörébe tartoznak a régi hasonló ügyei is. Azon ügyek ellenben, amelyek a régi törvények szerint nem tartoznak a belügyminisztérium kompetenciájába, ezután a csatlós területek közigazgatási és egységesítési igazgatóságához fognak tartozni.

Huszmillió tanügyi alap

Kolozs megye minden községének lesz iskolája

Az Uj Kelet tudósítójától

Kolozs megye végre belátta, hogy bármit is kezdeményezzen, ami az összlakosság szociális helyzetét megjavíthatná, nem számíthat komolyan a kormány támogatására. Erre a bizonyosságra több példa vezet rá a vármegye hivatalos köröit, így legutóbb az iskolakérdés. A vármegye, hogy a falvak népének kulturális fejlődését a legminimálisabb következmény, az irai-olvasni tudás fokára emelje, elhatározta, hogy Kolozs megye minden községében iskolák létesítését fogja kérni az államtól. A kormány azonban, bár programjában hangsúlyozta a népoktatás fejlesztését, csak elodázó s gyenge ígéretekkel eresztette el a Bukarestbe utazott vármegyei tisztviselőket.

Ez a kérdés azonban nem tűrt halasztást és ezért a vármegye elhatározta, hogy tervét önmaga fogja, a kormány segítségére nélkül, megvalósítani. Metes prefektus az iskolalétesítési ügyeknek jelenlegi állásáról a következőket mondotta az Uj Kelet munkatársának:

— Huszmillió leit akarunk összegyűjteni s abból alapot létesítünk a már meglévő iskolák fentartási költségeinek fedezésére, de főleg új is-

kolákat fogunk felállítani. Onmagunknak kellett kérést kezünkbe venni akarjuk, hogy tíz év múlva legkisebb falunk népiskolája. Ennek az és jelentőségét, reméljük, fogja látni, aki a vallja magát.

— Minek tagadjuk a szavalóká még me s ezt a tarthatatlan az iskolaépítési akciót. Az ehhez szükséges pénz előteremtését, ha szükséges, a kormánytól kívüli pótdát fogunk meg minden községben, a falvaknak főérdeke, legyen és a gyermek kénytelen naponta közsébe átjárni, ha nulatlanokként felnevelődnek vállalkozásoknak költségei egy-egy építési költségei egy-egy rendkívüli vármegye téséről szóló szabályszól is reméljük, h amelytől csupán erkvarunk, nem fog ak teni munkánk elé. N a vármegye kulturális tisztviselők magá: az akciót minden te gassa.

Metes prefektus tárgyalásokat folytat Kolozsváron maradt hogy a szabályrendnyezéssel terjessze elő s részeseit tám eiőt. A prefektus h hogy ha a kormány adja a vármegye ter építését még augusztu

Álarcos rablók dúlkodik Belgrád

Az Uj Kelet

Belgrád környékén múltban tartja egy banda garázdálkodás Belgrád felé kocsi utasokat kirabolták, val együtt ismeretlen tak, egy urilányon el és a falvakból is rászállt. A rablók belgrádi lapok tudósítottak a következő részleteket

A rablók először ségben tüntek fel Ala a faluba és állig fel v Pénzt és élelmiszert jobb módú polgárait teleseiket nem akasztok szedtek, közlőnyt, akiket azután hurcoltak. Néhány ellenszegült, véresre

A rablók még a behatoltak és a falu beszélni. A községi nem tartózkodott a tudomására jutott a község házára sietett ben és az első rabló kodás nélkül ráltt tette. A másik rá rántott és szivgyördre sebesítette.

Ezután az egész f és a község házat fo vette. Amikor azon község házára, a rá módon nyomuk vesze

Meggyeztek a

Dublin, május 21. lins és De Valera zés jött létre, mely kormányt alakítaná gére kiírják az új megállapodás ellené és terror tovább tar riek és sinneinek több kaszányát és rombolkak. Belfastba szeütközések voltak sebesültekkel.

Ujvári Péter ünneplése a magyar színházban

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Kolozsvár társadalmának színjava ott volt tegnap délelőtt a színházban, hogy résztvegyen Ujvári Péter ünneplésében. A jubileumi ünnepség bővelkedett kedves, színes és megható jelenetekben. Az erdélyi és bánáti újságírószervezet elnöke, Paál Árpád doktor kezdte az üdvözlést a cserkészfiúk és cserkészleányok küldöttségei végeztek. Paál doktor, kinek beszédét más helyen méltajuk, hangban is azt a nemes meghatottságot árasztotta, amely az író és a közönség számára oly ünnepi órát még ünnepibbá teszi. Ujvári Péter szépen elszólt mondatai halkán, de határozottan áradtak el a színpadon. A színes és változatos műsor és Ujvári Péter üde vigjátéka a délutáni órákig tartott.

Az író tiszteltetésére rendezett matiné az ünneplések sora nyitotta meg. Kaczér Illés féltizenegy óra után a függöny elé állott és ötletes beszéddel konferálta be az ünnepség megünnepelését a függöny fölött és a küldöttségek két csoportja között egy asztal mellett tilt Ujvári Péter, akit elsőnek

bizonyosan tudom, hogy minden karsámon igy erőt vesz az elmélyedés, a megilletődés mikor szeretett karsámonknak a harminceztendő munkamagaslatára gondol.

Fogadjuk el tőlünk megtiszteltetésül és emlékül ezt a lelki elmélyedésünkről való biznyságtételünket, fogadjuk el és érezzék amikor harminceves magaslatáról körülnéz, hogy a hölgyek szeretettel visszamosolyognak önmre. Mögötte is, előtte is. Az ég adja, hogy minél több, minél szebb és minél durébb magaslatokat tudjon még elérni.

Ujvári Péter meghatottan köszönte meg Paál Árpád dr. meleg szavait.

A nemzeti eszmény — mondotta többek között — az emberi fejlődésnek már egy magasabbrendű foka. Én magam nem voltam mindig nemzetem eszményének harcosa, de az emberi küzdelmek után eljutottam a nemzeti eszmény mély tartalmához.

Ezután dr. Klein Miksa, a Zsidó Nemzeti Szövetség alelnöke

lépett az ünnepelthez, aki meleg és lendületes szavakkal köszöntötte a zsidó nemzet nevében.

Most Marton Ernő az Uj Kelet szerkesztője és munkásai nevében üdvözölte a jubiléum ezekkel a szavakkal:

Ujvári Péter, ne haragudj ránk és ne mosolyogj meg, hogy bennünket is itt látsz az ünneplők között, műhelytársaidat, akikkel nap nap után együtt dolgozol a redakcióban és nehezlevegőjű nyomdámhelyben. Mi jól tudjuk, hogy te nem szereted az üres szavakat és legszívesebben eljutnál volna az egész ünneplés elől. De nem is ünnepelni jöttünk mi ide, csak köszönetet akarunk mondani neked a tanításért, amelyet adtál. Az életed, a türelmed, a jószágod és szótlán szenvedéseid, mind-mind élő tanítás volt a számunkra. Te megmutattad nekünk a küzdő talpig-ember utját. Most hogy ezen az uton jelentős állomáshoz érkezél, kívánjuk, engedje az Isten meglátnod eszméid és küzdelmeid valóra válását. Hogy lassad kiagyenesed és saját talajába gyökerezve a népet, a te népedet, amelyet te szerettél, de te ostoroztál legjobban és lassad felszabadulva a dolgozó embert, akinek szenvedéseit te érezted át legmélyebben. Ezt kívánjuk neked társaid a műhelyből.

Kadima kiadvállalat üdvözlét Révész Zsigmond tolmácsolta. Hálás neki a Kadima, hogy a zsidó költő életének egy fejezete a vállalat történelmének is alkotórésze. Közönni neki a gyönyörűsége órákat, amelyeket épen az Uj Kelet hasábjain keresztül szerzett az olvasóknak. A kiadóhivatal tisztviselői kara nevében Lusztig Böske két félszázalagos koszorút nyújtott át a mesternek.

A barissziánusok nevében héber nyelven Weisz Mendel üdvözölte a Mestert. A cserkészleányok soraiból Braun Margit lépett elő és néhány bájos kisérletben hatalmas vörös rózsákból font koszorút nyújtott át. A cserkészfiúk nevében Fuchs Siomo héberül hálaalkodott a költőnek, hogy az ifjúságot bizalomra tanította és a lelki szépségek tárházát adja nekik ma is.

Az ünnepi előadás

A függöny összecsapódott és a művész program Ligeti József, a Ro-

mán Opera balettmesterének művészi táncszámával megkezdődött. A „Kisleány és a halál” című költői táncjelenetben Kápolnai Annus bámulatosan postikusjés megejtő volt mestere mellett, aki különösen a „Donau valcer” című táncban mutatta kiváltságos talentumát. Meg kell említeni Kápolnai Annus mellett a nyolc éves Klein Sárít, Vajda Ilust és Kis Margitkát.

Most D'Arin Zaharia operaénekes énekelt oroszul és románul több operáriát. Hatalmas basszusa érelesen csendült föl, művészete az áhítat percit varázsolta a színpadra.

Barnáné Z. Erzsébet tánci következték ezután. Kaczér Illés „Hat tánc” című antik szépségű versét illusztrálta lenyűgözőn plasztikus táncmozdulatokkal. Tudtukkal az első eset-hogy valaki egy kötetemnyit táncol kifejez. A fiatal művész finom és artisztikus előadása valóságilag frap-pirozta a közönséget. A verset Forgách Sándor szavalta mély érzéssel. Bródy Miklós, aki stílusos kísérletet állított össze, kísérte a művésziesen eredeti produkciót.

Utána Sas László olvasott fel. Méltatta Ujvári Péter írói egyéniségét. Az előadást lapunk más helyén egész terjedelmében közöljük.

A program zárószáma Ujvári Péter Szezonkeresztények című satirikus egyfelvonása volt. Az író ebben a darabban a fajtságokból kivetkőzött akéro zsidó kispolgárt mutatja be a humor és satira éles fénye mellett. Sok jellemző erővel megrajzolva látjuk magunk előtt a pesti zsidó családot, amely mindenképpen tni akar adni a leányon, lehetőleg költségmentesen és lehetőleg zsenitrihez. Ötletek és a helyzetkomikum sok nevetető fordulata a nézőközönségnek egy pernyi szünetet nem adtak, hogy a dorültségben szünetet tartson. A darab előadói: Miklósy Margit, Táray Böske, Oláh Ferenc, Izsó Miklós, különösen pedig Lengyel Vilmos pompások voltak.

Az előadás félkettőkor ért véget.

A dróttalan táviró 25 éves jubileuma. Május 14-én volt 25 éve annak, hogy a Bristol csatornában levő egyik kis sziget és az angol szárazföld között, Cardiff közelében dróttalan táviróval sikerült egy betűt táviratozni. Ma az európai szárazföldről közvetlenül Buenos-Airesbe lehet dróttalan táviratokat küldeni, azaz nem kevesebb, mint 16.600 kilométer távolságra. Rövid 25 év alatt ilyen óriási fejlődött a szikratáviró. Marconinak első kísérletei alkalmával 200-300 méter hosszú hullámokkal 10-20 kilométeres távolságokat sikerült áthidalnia, ma 12.000-16.000 méter hosszú villamos hullámokkal könnyen lehet több mint 6000 kilométeres távolságokat is legyőzni. De óriási a fejlődés abban a tekintetben is, hogy míg eleinte a napnak csak néhány órájában lehetett zavartalanul használni a dróttalan távirót, sőt gyakran a légközi zavarok következtében napokig egyáltalán nem, ma annyira tökéletes ez a találmány, hogy alig van néhány óra egy évben, melyekben a használat meg volna zavarva. A dróttalan táviró teljesítőképessége is annyira fejlődött, hogy ma már percenként száznál több szót lehet táviratozni.

Banjaluka szerb város egész közigazgatási személyzetét letartóztatták sikkasztás miatt. Belgrádból jelentik: Taties Koszta miniszteri biztos Banjalukára utazott, ahol egy tizmillió dináros vasuti sikkasztást követtek el az állam kárára. Hamidija Afgant, a közönségi tanács alelnökét, valamint dr. Rebac nemzetgyűlési képviselőt gyanúsítják a tett elkövetésével. A miniszteri biztos dr. Rebac képviselő kiadatását kérte. A belügyminiszter súlyos panaszok alapján állásától felfüggesztette Banjaluka város egész közigazgatási személyzetét. A beszerzett bizonyítékok alapján a vizsgálóbíró elrendelte Hamidija Afgant és több tisztviselőnek vizsgálati fogságát.

rasztpárt és a nem-
ásvoldás történt. Ezt
ndokolták, hogy az
on
A nemzeti párt
ben is jelölteteket
anak.

egyk vezetője a
tközöket mondotta:
lasztások és az új
helyzet elé állította
érelhetetlenül küz-
m és erre a célra
sen szövetekezőnk.
mban, ha a letínt
orecsánusokat az új
távol tartaná. A
őjét a legnagyobb
jűk figyelemmel és
párttal együtt
Az időközi válasz-
állítottunk ellen-
mert most folyik a
szervezkedése és a
gitáció eszköz. Mi
vezetésével egyetlen
és biztosra veszt-
zeti párt megérti
t a taktikát nem

tisztviselők ügye
en foglalkoztatja a
brököt.

jobb kihallgatáson
miniszternél a ma-
gudja ügyében. A
válaszolta, hogy a
et ki olyan össze-
g be nem inkasz-
nyától. Ez ügyben
sek a magyar kor-
k befizetett nyug-
at.

ben holnap tör-
t a parlament elő-
ések rendezéséről.
elői érdekképvise-
eszközök alapján
eli a tisztviselők

ntézik egységesen
t adminisztrációt

21. Az erdélyi,
vinai területek a
z tartozó közigaz-
a központi igaz-
amelynek hatás-
gát hasonló ügyei
enben, amelyek a
zerint nem tartoz-
térítum kompeten-
csatolt területek
ésésítési igazgató-
zni.

Illiósi alap

Indon közse- iskolája

re belátta, hogy
vezzen, ami az
helyzetét meg-
íthat komolyan-
sára. Erre a bi-
ta vezette rá a
őreit, így leg-
A vármegye,
ek kulturatívóját
vételkezmény, az
fókára emelje,
ozsmegye min-
olák létesítését
ól. A kormány
jában hangsu-
népoktatás fej-
s gyenge igé-
a Bukarestbe
ztviselőket.
ban nem tűrt
vármegye elha-
maga fogja, a
élkül, megvaló-
s az iskolaléte-
s állásáról a
a az Uj Kelet
akarunk össze-
t létesítünk a
fentartási költ-
e főleg új is-

folákat fogunk felállítani a pénzből.
Onmagunknak kellett ezt a fontos
kérdést kezünkbe vennünk, mert azt
akarjuk, hogy tíz éven belül Kolozs-
megye legkisebb falujának is legyen
népiskolája. Ennek a szükségességét
és jelentőségét, remélem, mindenki
be fogja látni, aki a kultúra hívének
vallja magát.

— Minek tagadjuk, a nép túlnyomó
számaléka még ma is analfabéta
s ezt a tarthatatlan állapotot akarja
az iskoláépítési akció megzúntatni.
Azehhez szükséges összeget úgy fog-
juk előteremteni, hogy részvénytár-
sásgot alakítunk, másrészt pedig rend-
kívüli pótdátot fogunk követni a vár-
megye minden községére, mert a
falvaknak főérdeke, hogy iskolájuk
legyen és a gyermekek ne legyenek
kénytelen naponta kétszer is más
kőrségbe átjárni, ha nem akarnak ta-
nulatlanokként felnőni s ezért a köz-
ségeknek vállalniuk kell az iskola-
építési költségek egy részének a terhet.
A rendkívüli vármegyei pótdátó kive-
téséről szóló szabályrendelet már ké-
szül és reméljük, hogy a kormány,
amelytől esúpan erkölcsi támogatást
várunk, nem fog akadályokat gördí-
teni munkánk elé. Nem kötetem, hogy
a vármegye kulturaközönsége nem fogja
árvoltatni magát: attól, hogy ezt
az akciót minden tekintetben támo-
gassa.

Métes prefektus egyébként most
tárgyalásokat folytat a kultuszszert
Kolozsváron maradt kirendeltségével,
hogy a szabályrendeletet jó vélemé-
nyerésrel terjessze majd a kormány
elő s részletes támogatásban az ak-
ciót. A prefektus kijelentette még,
hogy ha a kormány hozzájárulását
adja a vármegye tervéhez, az iskolák
építését még augusztusban megkezdik.

Álarcos rablóbanda garáz- dálkodik Belgrád közelében

Az Uj Kelet tudósítójától

Belgrád környékét valósággal ré-
műletben tartja egy szervezett rabló-
banda garázdálkodása. A rablók a
Belgrád felé köcsin és autókön érkező
utasokat kirabolták, egy autót utasai-
val együtt ismeretlen helyre elhurcol-
ták, egy úrlányon erőszakot követtek
el és a falvakból is eltűntettek két pa-
rasztányt. A rablóbanda gaztetteiről
belgrádi lapok tudósításai alapján a
következő részleteket közöljük:

A rablók először Kalugyerica köz-
ségben tüntek fel Álarcban hatoltak be
a faluba és állig fel voltak fegyverkezve.
Pénzt és élelmiszert követeltek a falu
jobbmodu polgáraitól és amikor köve-
teleseiket nem akarták teljesíteni, tu-
szokat szedtek, közöttük két paraszt-
ányt, akiket azután az erdősegekbe
hurcoltak. Néhány parasztot, aki
ellenszegült, véresre vertek.

A rablók még a községházára is
behatoltak és a falu birájával akartak
beszélni. A községi jegyző épen akkor
nem tartózkodott a községházán, de
tudomására jutott a rablók ottléte. A
községházára sietett fegyverrel a kezé-
ben és az első rablóra minden gondol-
kodás nélkül rálőtt és meg is sebesí-
tette. A másik rabló erre revolvért
rántott és szivgyűdrén súlyosan meg-
sebesítette.

Ezután az egész falu fegyverbe állott
és a községházát formális ostrom alá
vette. Amikor azonban behatoltak a
községházára, a rablóknak titokzatos
módon nyomuk veszett.

Megegyeztek az ír vezérek

Dublin, május 21. (Rador.) Col-
lins és De Valera között megegye-
zés jött létre, mely szerint koalíciós
kormányt alakítanak és június vé-
gére kiírják az új választásokat. A
megállapodás ellenére a zavargások
és terror tovább tartanak az ulste-
riek és sinnfeinek között, utóbbiak
több kaszárnyát és középületet le-
romboltak. Belfastban is újabb ös-
szeütkezések voltak, halottakkal és
sebesültekkel.

Kupferstein M. uri szabótermében
elegáns öltöngők és felöltők készülnek jutányos árak mellett.
Francia divatlapok. Finom angol kelmék állandóan raktáron.
Cluj, Unió-utca 18. szám.

Teljes a szakadás Máramarosban

A vizsnici és szigeti hívek harca

Az Uj Kelet tudósítójától

...otta magát, nála lak-... hála!ta meg Crainio... állandóan meglapta a... feljelentésére Crainio... ztatták, de mert Bor-... ja a megbüntetését, a... nára, illetőségi helyére... tolvaj asszonyt.

...d jóvendőmondását... ny nap óta érdekes... rnak egy magát Miss... modern jósnő, akihez... tak a hiszékeny és... A jóvendőmondó... a városi tisztiorvosi... gre idészte, ahol tudó-... ss Maudnak, hogy... l károsak a gyengébb... eny emberekre, nem... tilításról szóló értesí-... besítették.

...léd. Az Arany Sas-... sa feljelentést tett a... gan, hogy csalásdjé,... zser lei értékű ékszer... ott el és megszökött. ...t keresésére indult... kor fogták el Nemes... el akart szállani a... luló vonatra. A leány... zaklatás miatt, de a... ágon beismerő vallo-... az ügyészségnek.

...rra való értékesné... érkezett Kolozsvára... r művek, lekszikális... zozata, a zsidó iro-... termékei. A sorozat... s jiddis irodalom leg-... megvanak. Minden... ának ajánljuk, nézze... jabb raktárát.

...mű, ahogyan Czink-... és tisztitanak. Gyár:... utca 7.

Ülődés Keleten

...22. A tschitai köz-... az összes fegyver-... éves korig mozgó-... ntés szerint a japá-... yvaloghadosztályt... diwostokban, ahol... zését várják, ugy... ti japán hadsereg... g emelkedni.

Buffet
után
találkozik helge

ósfürdő

matikus bántalmak... eg sósfürdő. Nap-... és új kádak. — A... usus elején nyílik... ket kérjük gondos-... szobákról. — A... jesen átalakítottuk... tást szívesen nyújt

igazgatósága

UJ!

ra berendezett... zület!!!
ékszerhelyiség-... tér 15. sz.)
aunfeld
Braunfeld
beitaája
donások
a legkényesebb... megfelelő
és díszmü-...
ól
t. telefon 6—43.

Strada Apriljansztrada
fon 2-90, 4-01, 2-64.

Harminc év ormán

Ujvári Péter írói jubileumán elmémdta: Sas László.

Pihenünk meg néhány pillanatra harminc teremtő év gazdag termésénél. Harminc teremtő év! És a mi pihenőnk néhány pillanatra: nagy, áhitatos csodálkozás, tisztult emberi elfogadás, amellyel beleolvadunk három évtized lázongó és viaskodó, égő és emésztő, sajtószokan gázoló, gyötrelmeken ringó, a teremtés magasatos kinjaiba bele-szédülő írói élet monumentális nagyságába.

Ki pillanthat végig a harminc év sok csüggedésén, sok ujjakozódásán, sok csalódásán, keserű számonkéréseken, forró álmok ájulásán, kínzó harcok vézű csatáin? Ki kísérheti lépésről-lépésre az író: a kiválasztott ember előregázoló nagyszerű utját?

Halljuk a felsattanó tapsokat, meg-érint bennünket az áhitatos hívők sóhaj-tása, látjuk a dus babérlegetet és érez-zük a mosolygó nap derűjét. Pedig durva göröngyön hasít át az út, ful-lasztó és nehéz rajta a sár, sápadtan kísérik az álmatlan éjszakák és utját állják az ostoba emberi gondok. És mint a természet titokzatoságának há-borgása, örökösen zakatol, fardhatat-lanul, kiengesztelhetetlenül és fékte-lenül az író életének dinamikus ereje: a teremtés mámorja.

Ki érzi, amikor kocsurannak köny-nyei, a kacaj, a derű édes könnyei a könyv lapjára, hogy bús és felleges ég alatt, a teremtés vajdó sajtósaiban fogantak az édes, lágú és tiszta szép-ségek? Igen: a költő babérlegetben jár,

az új előjáróság arra kérte a mára-marosi zsupánt, hogy Apsán, ha kell, karhatalommal állítsa helyre a rendet, a harcot szító saktert pedig, aki nem is csoszlovák állampolgár, utasítsa ki a köztársaság területéről.

Apsa új előjárósága, hogy a hit-köztség vagyonának átvételét lehetővé tegye, terjedelmes memorandumot inté-zett a prágai kormányhoz, amelytől az előjáróság érélyes intézkedéseket kért, mert a helyzet ma már annyira elműr-gesedett, a durva inzultusok annyira

gyakoriatk, hogy komoly zavargásoktól lehet tartani. A szigeti rabbi hívei ugyanis annyira elvakultak már a küz-delemben, hogy halállal fenyegették meg szóban és írásban a vizsnici-párti Basoh Meilech hitközségi elnököt. És elhatározták, hogy új hitközségbe tömörülnek. Érdekes, hogy az apszai zsidóság kettészakadása egész Ruszinsz-kóban éléken foglalkoztatta a zsidó-ságot és még a nem érdekelt hitköz-ségekben is szakadási mozgalom iadult meg.

Ruppert Rezső

az erdélyi magyarság követendő politikájáról

Az Uj Kelet tudósítójától

Budapest, május 21. Ruppert Rezső, a magyar ellenzék egyik vezére fogadja egy nagyváradi lap szerkesztőjét, akinek a hozzá inté-zett kérdésekre a következő nyilat-kozatot tette:

Nem tartom szerencsés dolog-nak, hogy a magyar politikuskok olyan kijelentéseket tegyenek az el-szakított részek magyarsága számára, amelyek taktikai tanácsként hatnak. Nem ismerem az ottani politikai élet minden mozzanatát s így csak arról beszélhetek, hogy milyen módon találják meg azt az utat, amely az ottani politikai atmoszférát a ma-gyarság részére elviselhetővé teszi. Elkerülhetetlenül szükségesszerínek tartom, hogy azokat a tárgyalásokat, amelyeket Bethlen Bratianuval Gé-nuában megkezdett, az összes prób-lémák bekapcsolásával, részletes ta-nácskozások kövessék. Ezek a tár-gyalások helyre kell állítsák a magyar és román földön élő nyelv-kisebbségek iránti bizalmat. Az én véleményem szerint okos és hasznos gazdasági megállapodások áthidal-hatják azokat a politikai és érzelmi momentumokat, amelyek most az ellentétek oroszláurészt képesek. Én természetesen csak arról beszélhetek, hogy mi itthon a teendő ennek a kívánatos helyzetnek a megeremtése érdekében. Nyugodt és állandó ko-operációt azonban csak úgy tudnak elképzelni, ha Magyarország politikai irányzata gyökeresen megváltoznék és azok a demokratikus eszmék ju-nának szóhoz, amelyeket az októberi forradalom statuíált s amelyek a ma-gyar álláspont teljes fentartását ga-rantálni tudnak és az erdélyi ma-

gyarság számára az ottani nyugodt és produktív elhelyezkedést garan-tálni tudnak és egyben meganyitják az utat a kölcsönös gazdasági kö-zeledésnek is.

Ruppert helyesli az aktivitást

Feltétlenül helyes és szükséges dolognak tartom, hogy az erdélyi magyarság a politikai porondra teljes erejével és lehetőleg teljes egység-vel lépjen ki. Hézagos információim dacára, azt a benyomást szereztem, hogy ezt a kívánt egyezséget bizonyos érdekek és főképen időszerűtlenül előnyomuló ideológiák megbolygatták. Kizárólag a demokratikus keretek közé férhetnek el azok a célok, ame-lyekért a kisebbségi politikának küz-denie kell az államon belül való tel-jes politikai, jogi, gazdasági kulturá-lis és erkölcsi egyenjogúság elérésé-ért. Akik tehát az erdélyi magyar politikát, a demokráta irányzattal sza-kitva, vagy épen azzal hadakozva akarják irányítani, azok rosszhisze-műen vagy jóhiszeműen, de minden-esetre az erdélyi magyarság ellen küzdenek.

A magyarországi viszonyokról ezeket mondotta Ruppert:

Mi jobb, emberibb és európaibb életet óhajtunk Magyarországon. Most Devecserről érkeztem Budapestre egy napra. Ez az én régi kerületem, hol a kormány és a legitimista ellenzék mindent elkövet, hogy kellemetlen személyemet kikapcsolják a politikai életből és hogy megbuktassanak. Meg vagyok győződve azonban arról, hogy a dunántúli lakosság a mi elveink mellett lesz. (Rador.)

Bethlen a destruktív Károlyiról.

Budapestben a miniszterelnök tisz-teletére bankettet rendeztek, amelyen Bethlen nagy beszédet mondott, a Károlyi-rezsim destruktív munkájáról.

A radikális csak destruktív jelszó, a liberális viszont azért volt konstruktív, mert a közszabad-ságok alapján a haladást szolgálta, mondotta Bethlen, aki ezután vissza-utastja a kormány ellen felhozott vádakat. Azután így folytatta be-szédét:

A kormányban van erő és aka-rat a jogrendet és a közbiztonságot veszélyeztető merényletek ellen. Az a vád, hogy protestáns királyt akar az ország élére, rosszakaratu mese. Nem igaz, hogy a kormányhoz hű csapatok a királyra löttek, mert csak a lázadókra tüzeltek. A jövőben is lőni fognak mindazokra, akik a tör-vényes rendet megtámadják. Szükség van arra, hogy a függetlenségi harcot Magyarország egyenjogúságért végig folytassák. A régi független-ségi párt eljátszotta már játékait, mert nem függetlenségi, hanem radikális romboló volt. A királypucsek törté-nete bizonyítja legjobban a felbujtók degeneráltságát.

Bethlen vasárnap Kecskemétre rán-dult át, ahol kortesbeszédében a kö-vetkezőket mondotta:

Ez a város volt az, amely leg-először követelte az egységes pártot a pártok szétszórtsága helyett. A ke-resztény Magyarország nem jelent üdödést, de harcot a vallásosságért, patriotizmusért a — materializmus ellen. A liberálizmust hamisan fogják fel, mert a zsidó-uralommal azono-sítják. Ez nem igaz. A liberálisok a haladást az egyenlő feltételek mel-lett akarja magvalósítani. Az ország-nak keresztény pártokra van szük-sége. Tudja, hogy a szélsőséges pár-tok ezért támadni fogják, ennek da-cára férfiasan kijelenti, hogy a libe-rálisok nem radikálisok, mert a radikálisok 1918 ban tönkretették az országot. A haladást önmagáért akarja, a többi veszedelmes politikai csoportok uralmipolitikuskok, kik sport-ból üzik játékukat, kalandos puc-scsokat rendeznek és az ország ellen-ségei.

Szesztialom

Budapest, május 22. A Lux je-lenti: A kormány rendeletet bocsa-ított ki, amelyben az országgyűlési választások idejére teljes szesztial-mat rendel el.

kábító és mámoros rózsák között. Igen: a költő ragyogó napokat lát: nagy fel-támadásokat. De az enyhe liget és a fenséges nap a valóságoknál drágább valóságokban él: abban a világban, amelyet a költő megteremtett magának. A külső világ lármázó tapsai és vibráló fényei csak reflexei annak az ősi mo-rájlásnak és annak az ősi tűznek, amely végtelen utján csak a kiválasztottaknál tartja pihenőjét.

Az író hivatást teljesít. Mint a régi korok prófétái, a szépet, az emberit, a megüstiztat: a jövőt hirdeti. Az író hivatást teljesít: a földi élet sarából elvezet az eszményiség kristályos szfé-rába. És a költő sorsa, mint a régi prófétáké: szenvedés, gyötrelmek, amely-vel megváltja követőit. A költő sorsa, hogy magmutassa az élet ígértföldje felé vezető utat, hogy felszálljon az eszményi oromra, amely közel van az alkotó nagy titokhoz és fáradsan le-eroszkedjék az emberi sokaság: a bol-dog gondatlanok közé, akik nélküle mennek már a beteljesülés utján.

Nézzünk fel a harminc év teremtő ormára, amelyen szelíden, ígérőn és hívőn áll a költő, aki emberöltőnyi időn járt előttünk és igazította utun-kat.

Nézzünk fel a költészet ormára, amelynek minden szirtjét és miuden szikláját maga emelte. Csupa nehéz titok, súlyos álom, csupa sűrű rajon-gás, kiengesztelhetetlen hit ez az orom: csupa kemény és acélos testté sűrű-södött eszme. Mi benne a nagyobb: az álom vagy a valóság?

fenn áll a harminc év magas ormán, sokat álmodott!

Első alkotásai álmok voltak. Vissza-ringatta magát az évezredes multba, leeroszkedett az ősi titkok misztikus mélyseibe, az ókori ember, a bibliai élet álmokbanélő országába osont és visszasejtette nekünk az ősi multat. Az ő forró és rejtelmes énjében életre ébredt a régi korok miszticizmusa. A kopár multból, amelyet lelarolt az el-feledkezés, az ő termékeny álmodozásai feltámasztották a halottakat, felámasz-tották a kort: az elhantolt élnet.

Visszaálmodja magát a kialudt időkbé, hogy ott kezdje a maga teremtő életét, ahol a teremtő élet kezdődött. A „Legendák és krónikák“, az „Ókori emberek“ csupa látomás: a megejtő titkok újraálmodása. Először álmodik és csak aztán néz bele az élet hideg sze-mébe. Az első korszak: az ősidők sejt-telme. A második korszak a valóság: az élet fanyar realizmusa. Az „Uj ke-resztény“, a „Tulsó parton“ már a mi életünk kiméletlen igazsága. Nem natu-ralista: az élet fájdalmas és kendőzött fekélyeit, amelyek undort keltenek és rémületet, elnéző szomorúsággal felelji el. Nem hasít bele gennyes sebekbe, nem furja magát kiméletlen cinizmussal az úszkös hegek mögé. Nem: a rea-lizmus perspektívájával nézi az emberi életet. Nem egy embert és nem egy sebet, hanem azt az embert, aki a sok és egyforma emberek képviselője és azt a sebet, amelyet a sok és egyforma vétek fakaszt.

Fanyar és bánatos, szomorukodó és megbocsájtó. Az ő tükörén megferdül-nek és groteszké torzulnak az emberi tévedések, az emberi gyöngeségek, le-

fejtü az arcról a lárvát és olyan egy-gyűnek és olyan komikusnak mutatja az együgyűen hivalkodót és a komi-kumban eltorzultat, mint amilyen osto-bán és szomoruan az. Az ő humora az elgondolkodás humora, derűje az elme-rülés derűje és kacaja nemesítő kacaj. Hiszen a multból jött, ahol ragyogó szépségeket látott: nagy elcsudálkozás-sal áll meg az élet ragyás arca előtt. De elnéző és megértő. Nem haragvó és nem is gunyolódó. A derű könnyeit, amelyet kicsai, szomorú könnyeivel megáldja. A nevetés, amelyet kicsik-land a sok tragikomikus figura, nagy elszomorodásából születik.

Ez a második korszak, az élet kor-szaka termékeny, de még nem a be-teljesülés. Az élet megcsodálása nem elégti ki, nem kiélési forma annak a költőnek, aki nem akar korának króni-kása lenni, aki nem éri be a kialaku-latlan és forrongó emberi léttel, hanem a végcél: az eszmét, a jövőt keresi. A ma mindig brutális. Eszményi a mult és a jövő. De a multon túl van, a jelenen kikönyvezte magát, elnézően mosolygott is rajta, tovább megy a be-teljesüléshez: a jövő miszticizmusához. Az emberi élet a végtelenség milliárdnyi pillanata, a költő élete azonban maga a véletlenség. A jelen rossz álom, amelyen ottelejt egy könnyöseppet. Az álom valósága a jövő messziről integető érkezése. Drága ígért: a meg-tisztult emberi élet valóságra születő álma.

Az író, aki mögött harminc év drága termése van, most lép az alkotó munka harmadik korszakába. Már le-rázza lábáról a profán mának porát, tul van a realizmus nagy életgyűgein

KÖZGAZDASÁG

Csereáru szerződést köt Amerika az utódállamokkal

Budapest vagy Bukarest lesz az akció központja. Beszélgetés Hol amerikai megbízottal

Az Uj Kelet bécsi tudósítójától

Bécs, május 20. Zseniális, minden ízében amerikai terv lép rövidesen a megvalósulás stádiumába. Amerika, a csendes szemlélő megmozdul és tettekkel fog utat mutatni a szócsepplő génuai delagátusoknak. Bár Amerika visszautasította Közép-Európa államainak segítségét és kölcsöntkérő akcióját, egy nagy amerikai tőkecsoport most elhatározta, hogy áruhitelt ad a dunai államoknak, amit nyersanyagokban fognak visszatörleszteni. Az amerikai tőkecsoport a tervezetet már kidolgozta és Brentanóra, Amerika új budapesti követére bízta, hogy Budapestre való megérkezése után ismertesse a tervet az utódállamok képviselői előtt. Brentano követel érkezik meg Britten és az amerikai gazdasági élet több előkelő tagja, hogy a dunai államokban meglátogassák a kereskedelm és ipar reprezentáns vezetőit és ipari gócpontjait. A bizottság előfuttatja Mr. Hol már a bécsi Imperial szállóban tartózkodik és tudósítónk kérdéseire a következőkben fejtette ki az akció célját:

— Ez az akció abban fog különbözni az eddigi akcióktól, hogy a segítség kölcsönös lesz. Amerika most árucserével próbálja helyreállítani a volt központi hatalmak és utódállamok lezúllott gazdaságát. Pénznek az új akcióban nem lesz szerepe. Amerika áruért adja az árut, nyersanyagért a nyersanyagot, hogy termelését ezeknek az országoknak termeléséért kicserélje. Newyorkban huszmillió dollár alaptőkével külön társaság alakult a Közép-Európa szánt áruhitel nyújtására. Elsősorban a legyőzött államokat óhajtjuk az akcióban részesíteni. A legyőzött államok azonban a fenti összegnek legfeljebb hatvan százalékát képesek igénybe venni, miért is az érdekesség be akarja kapcsolni Csehszlovákiát, Romániát, Jugoszláviát és Lengyelországot is.

— Az Európába érkező bizottság Berlinből Bécsbe, majd innen Budapestre, Bukarestbe és Szófiába megy, azután ismét Bécsben találkozunk, ahol előtte kibontakozik a sejtelmek új világa. Uj világ, amelyből elvész a materiális lényeg, hogy helyét elfoglalja a természeti fejlődés titokzatos lényege: a spirituális erő.

A „Matronitában” harminc év ledesztillált szenvedéseinek eszménye van: az ember éneje belső birodalmának beteljesülése. A „Matronita” három nagy regény: az emberi élet három nagy korszaka. Benne összeolvad és belőle kikristályosodik a materiális élet és az elvonatkoztatott élet: minden ami megérzékeltethető és minden, ami tul van rajta, ami csak sejtetem.

A földi élet a teremtés álma. A teremtés maga is álom. Minden visszfény és tükrkép. A Nincs tükrképe. A Lét árnyék. A halhatatlan Eszme árnyéka: egyik kezében tartja az időt, a másikban a végtelen tereket. A „Matronita” mély, ősi filozófia, amely áthajol a háttérre és kibugyog abból a megrendítően nagy csudából, amely magát a csudát keresi. A költő ebben az alkotásában újra elérkezett a miszticizmushoz: de ez már a jövő miszticizmusa.

És most mindjárt szét fog szaladni a függöny: egy picinyke hasadékon betekinthetnek majd a költő világába. Néhány jelenésben látni fogják az élet keserü realizmusát, a költő szatírjának tükrében és érezni fogják a szelid megbocsájtást. Mulassanak hölgyeim és uraim: a költő keserü könnyecskéje hullott rá az életnek ezekre a fájó és groteszk igazságaira. És a derü könnye a szomorúság könnyének rokona!

összegezni fogjuk a Németországban, Ausztriában, Magyarországon, Romániában és Bulgáriában létesített szerződéseket és megkezdjük a kisanantant többi államaival is a tárgyalásokat.

— Az amerikai konzorcium európai központjának helye még nincs véglegesen eldöntve. Geográfiailag Budapest volna a legkedvezőbb, azonban én ezt számtalan hátráltató körülmény miatt, kizihetetlennek tartom. Nézetem szerint Bukarestben kellene a központot felállítani, mert ez a város ugy politikailag, mint gazdaságilag és földrajzi helyzeténél fogva a legmegközelíthetőbb az érdekelt államok fővárosai közül.

Az akció megszervezése és lefolytatása Mr. Hol véleménye szerint legfeljebb három-négy hónapot fog igénybe venni és így az őszel valószínűleg megkezdődhetik egész Közép-Európában az amerikai csereáruk szállítása.

Belföld

(x) A bukaresti tőzsde nem a tőzsdégyőzők sztrájkja, hanem a felhalmozott tranzakciók miatt szünetel. Bukarestből jelentik: A tőzsde működését nem az ügyvédek sztrájkja miatt függesztették fel nyolc napra, mint azt a lapok tévesen hírt adták, hanem a felhalmozott tranzakciók lebonyolítására. A folyó héten a két nagy ünnepnap miatt a tőzsde amugy is csak négy napig lehetett volna nyitva, ami különben is négy napos szünetet jelentett volna. A tőzsdét pénteken, május 26-án nyitják meg újra.

(x) Tilos a magyar-román nyomatványforgalom. Bukaresti jelentés szerint az ipariügyi miniszter szigorú rendeletet küldött a vámhivataloknak, amelyben a Magyarországból jövő nyomatványok behozatalát megtiltja. Ugyancsak tilos román nyomatványokat Magyarországra kivinni.

(x) Zürichben újra jegyzik a lelt. Az elmúlt év novemberében a zürichi és párisi tőzsdéken — mint ismeretes — óriási spekuláció indult meg a román valutával. A kormány akkor kénytelen volt radikális intézkedést tenni, amellyel blokkálta a romániai bankoknál elhelyezett külföldi letéteket és csak effektív vásárlások, vagy eladások számára engedte meg a kifizetést. A zürichi tőzsde és nyomában a párisi, bécsi és prágai tőzsde represszáliaképpen megszüntette a lei jegyzését. Zürich jelentés szerint május 18-ától most a lelt újra jegyzik és pedig az első jegyzési napon 3-82-6n. A lei ilyen értékelése a bukaresti tőzsdén a dollár esését vonta maga után, amely 142-ről 136-ra süllyedt. Valószínű, hogy ezek

után a többi tőzsde is újra jegyezni fogják a lei napi árfolyamát.

(x) A bevagonizálás és kirakás új rendje. A „Monitorul Oficial” egyik legutóbbi száma közli a bevagonizálás és kirakás új rendjére vonatkozó rendeletet, amely többek között a következőket tartalmazza: Ha a címzett az értesítés vétele után két napon belül az árut nem rakatja ki, a kivagonizálást a vasut eszközöli az átvevő terhére. További két nap után, ha az árut nem szállították el, nyilvánosan elárverezik. A vasúti kocsibérleti díj az első 24 órában óránként 10 lei, a második napon 15 lei, a további időre a kirakás óránként 20 lei. Késedelmes bevagonizálás esetén az illetékeket a késedelmet előidéző fél fizeti. Már lefizetett bérleti díjakat, vagy más illetékeket a CFR. nem fizet vissza.

(x) Megalakult a bankkonzorcium a külföldi tartozások konvertálására. Bukarestből táviratozzák: A kormány a Banca Nationala és a nagy fővárosi bankok között folytatott tárgyalások során a következőkben állapodtak meg: Nagy bankkonzorcium létesül a Banca Nationalával az élén, a romániai kereskedők tartozásainak konvertálására. A kereskedők az első évben tartozásuk 5 százalékát fogják kiegyenlíteni, a fennmaradó 95 százalékot 6 év alatt fogják letörleszteni. Az utolsó részlettel együtt fizetik a kamatot is, amely 4 százalékos. A terv részletes megoldása és kerestülvitele külön bizottság feladata lesz, amely a pénzügyminiszter elnökségével a Banca Nationalánál fog működni.

Külföld

(x) A híres szeptesi vásznat ezután Magyarországon gyártják. Pozsonyból írják: A Wein Károly és társa kismárki cég beszüntette szlovenszói tevékenységét. A szövőgyár már áll és a napokban a fonógyár is leszerel. A cég a gépeket leszerelteti és Magyarországra viteti, ahol a gyár folytatja működését. A Wein cég világhírűvé tette nevét a szeptesi vászon gyártásával, kismárki gyártelpe szakembereknek is látványosság volt.

(x) Kedvezmények a budapesti árumintavásárra utazók részére. A budapesti kereskedelmi és iparkamara június 17—26-ig rendezi XIII-ik árumintavásárját. A budapesti árumintavásár az összes ipari szakmák árumintavására, a nyugat és kelet közti kereskedelem közvetítője lesz. A vásár sikerének biztosítása érdekében a magyar kormány a külföldről a vásárra felutazó iparosokat és kereskedőket ötvénszázalékos menetdíj kedvezményben részesíti.

A beutazás megkönnyítésére intézkedés történt, hogy a június 10—22-ig

terjedő idő alatt a környező államokból üzleti ügyben Budapestre utazni szándékozó kereskedőket és iparosokat a határon vízum nélkül is átengedik. A kolozsvári magyar konzulátus azok részére, kik a kereskedelmi és iparkamarák által szerzik be a vízumokat, a vízumozást az oda- és visszautazáshoz teljesen díjtalanul fogja eszközölni. Budapest Székesfőváros Idegenforgalmi Hivatala gondoskodik a fővárosba érkező kereskedők, iparosok és érdeklődők eszállásolásáról.

(x) Csehszlovák cukorkivitel Svájcba. Prágából jelentik: Mig 1920-ban Svájc cukorbehozatalának felét, 61 940 tonnát 95 millió frank értékben Jávából szerezte be, a múlt évben jelentékeny eltolódás állott be Csehszlovákia javára. Svájcba 36 000 tonna csehszlovák cukrot vittek az elmúlt évben 645 millió frank értékben.

AZ UJ KELET

Könyvosztályt létesített, hogy ezzel is hűvegye részét a zsidó műveltség terjesztésében.

Az olvasás zsidó tradíció!
A zsidóság a könyv népe!
Ismeri a zsidó irodalmat?

Mindenkinek el kell olvasnia a Kadima kiskönyveit

1. Marton Ernő: A zsidó nemzet Erdélyben.
2. Kaczér Illés: Gólem ember akar lenni.
3. Giszkalay János: A titok. Egyes kötet ára 10 lei. A három kötet együtt 25 lei.

A zsidó élet problémáit fejtegeti

1. Sch. Gorelik: Cion és Golusz..... ára 6 lei
2. S. Werner: A zsidók jövője ára 8 lei
3. Frigyes Lajos: A zsidók természetrajza..... ára 15 lei. A három kötet ára 25 lei.

Max Nordau, a cionizmus nagy költőjének művei:

1. Doktor Kohn ára 20 lei
2. Mesék ára 15 lei. A két kötet együtt 30 lei.

Az árak június 5-ig bezárólag érvényesek
Siessen! Rendelje meg az Uj Kelet könyvosztályánál Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Engros eladás!

1342

Rövid, norinbergi, galanterie és papíráruk külföldről raktárra érkeztek

Simplon-aruház

Cluj, Calea Reg. Ferdinand 25. sz. Főpostával szemben. Szakmabeli segéd felvétetik.

Engros eladás!

Megjelent az új lakbérleti törvény

Lakók, háztulajdonosok és könyvkereskedők figyelmébe!

Bizományosoknak, könyvkereskedőknek magas jutalék

Megrendelhető: a Fraternitas nyomdai vállalatnál, Cluj, str. Baron L. Pop 10 — Friedmann hírlap-irodánál Cluj, Piața Unirei és az Uj Kelet kiadóhivatalában.

Ára 6 lei.

Minden tőzsdében kapható!

Mindenféle gép és kézi himzés, tamburirozás, kézi és gépi ajour, plissirozás, gouvrirozás gyorsan és szépen készül a Műhimző szalonban

Unió-utca 15. 33731

Weisz és Molnár női divatáruháza újból megnyitott!

Heller, Weisz & Molnár

cég alatt, Cal. Reg. Ferdinand 6. szám alatt, a volt helyiséggel szemben.

1334

SZÍNHÁZ

MAG

Kedd: Carmen. bérlet 20. nézőtérre Szerda: Falu v. játék.) A rubikon.) Berky Lili játékkal. bérlet 147. Csütörtök d. u. donság, 3. Csütörtök este: gője. (Op Gőzon Gy. mter-helyén D.) Péntek: Professz Premier-he bérlet, 30. Szombat d. u. 8. jutági előad. Előadó: K. Szombat este: 2-odszor. bérlet 149. Vasárnap d. u. 10-odszor. Vasárnap este: (Detektiv d. Napi bérlet Hétfő: Sherlock helyárakka

A műsorra tűző megválnaték

Berky és Gőz osütörtökön ismét színháznak Berk Szerdán este gazd föllépní. Négy színrekerülni, köz kocma c. poetika Petőfi verse után mazott színre s komponálta. Berk Réthely, Leőwey, szerepét játsza. asszony keringője két főszerepben Gyulával.

Professzor u szám pénteken e Bárd Oszkárnak háromfelvonásos fog színrekerülni Szombaton este m előadását.

Carmen. Maest fog a magyar szí főszerepekben Róz Susnek Annával, Mihályfal. Sugár Virággal, Bálinta

Sherlock Holm érdeklődés a vas A legizgalmasabb Sherlock Holmes sal új szereposztás galmas darab előad zet csaknem val

Uránia mozg sikerü kalandort Főszerepekben: Petrovich Svetisla Arpad, Bolváry Gőz sovszky Iona. E kerül bemutatásra.

Fregol

gumi 1330 diva

Neum

cé Cluj, P (F

Erzsébet gőz oo Satu-Mar

Vesz: termén got, reptét, let tételekben. Elajp

Távirati cím: Satu-Mare.

Az Ipar és Elvállal át

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Kedd: Carmen. (Opera-helyárral. Operabérlét 20. szám. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)
Szerda: Falu végén kurta kocsmá. (Énekes játékok.) A főpróba. Rendez-vous. A rubikon. Ezenkívül kabaré-számok. Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával. Premier helyárral. Napi bérlét 147. szám. C.)
Csütörtök d. u. 3-kor: Sárga keztyű. (Ujdonság, 3-adszor. Olcsó helyárral.)
Csütörtök este: A fenséges asszony keringője. (Operett-repriz. Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával. Premier-helyárral. Napi bérlét 148. szám. D.)
Péntek: Professzor ur. (Ujdonság, először. Premier-helyárral. Utolsó premier-bérlét, 30. szám.)
Szombat d. u. 3-kor: Zsidónő. (Utolsó ifjúsági előadás igen olcsó helyárral. Előadó: Köszegfalvi Pál tanár.)
Szombat este: Professzor ur. (Ujdonság, 2-adszor. Rendes helyárral. Napi bérlét 149. szám. A.)
Vasárnap d. u. 3-kor: Grizett. (Operett-ujdonság 10-adszor. Olcsó helyárral.)
Vasárnap este: Sherlock Holmes kalandjai. (Detektív-dráma. Rendes helyárral. Napi bérlét 150. szám. B.)
Hétvége: Sherlock Holmes kalandjai. (Rendes helyárral. Napi bérlét 151. szám. C.)

A műsorra tűzött előadások jegyei előre megváltathatók a színház pénztárána.

Berky és Gózon főllépei. Szerdán és csütörtökön ismét vendégei lesznek a magyar színháznak Berky Lili és Gózon Gyula. Szerdán este gazdag műsorú kabaréban fognak fellépni. Négy egyfelvonásos darab fog színpadra kerülni, köztük a Falu végén kurta kocsmá c. postikus énekes játékok, amelyet Petőfi verse után dr. Hevesi Sándor alkalmazott színre a zenéjét Nádor Mihály komponálta. Berky és Gózon Gyulán kívül Réthely, Leóvey, Virág fogják a darab többi szerepét játszani. Csütörtökön este a Fenséges asszony keringője c. bécsi operettet adják, a két főszerepben Berky Lilivel és Gózon Gyulával.

Professzor ur. Az utolsó premier-bérlétszám pénteken este lesz. Ezen az estén Bárd Öszkárnak izgalmas eszelekvényű új háromfelvonásos drámája, a Professzor ur fog színpadra kerülni a színházban. Szombaton este megismétlik a Professzor ur előadását.

Carmen. Ma este Bizet csodaszép Carmen-je fog a magyar színházban színpadra kerülni, a főszerepekben Rózsa Lilivel, Kolbay Illdikóval, Susnek Annával, Kovács Katóval, Takács Mihállyal, Sugár Friggyessel, Réthelyvel, Virággal, Bálinttal.

Sherlock Holmes kalandjai. Óriási az érdeklődés a vasárnap esti repriz iránt. A legizgalmasabb detektív-dramák egyike, a Sherlock Holmes kalandjai fog új betanulással új szereposztással színpadra kerülni. A mozgalmas darab előadásában a drámai személyzet csaknem valamennyi tagja részt vesz.

Urania mozgóban: A Star-gyár nagyszerű kalandtörténete: A tizenegyedik. Főszerepekben: páratlan művészegyüttes, Petrovich Svetislav, Fenyő Emil, Latabár Árpád, Bolváry Géza, Pázmán Ferenc, Mattyasovszky Iona. Első rész, kedd, szerdán kerül bemutatásra, címe: Az utca fia.

Fregoli Naglán

gumiköppeny
1890 divatöltöny

Neumann M.

cégnél,
Cluj, Piata Unirii
(Főter)

Erzsébet gőzmalom és olajgyár

00 Satu-Mare (Szatmár) 00

Vesz: terményt, napraforgómagot, repcét, lent kisebb-nagyobb tételekben. Elad: lisztet, étolajt, olajpogácsát.

Távíratí cím: Erzsébet malom Satu-Mare. — Telefon: 63.
3664-1

TÖZSDÉK	Lei	osch kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	osztr. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	longy. márká	dollár	holl. forint	török font	svéd kor.
Bukarest valuta deviza		278 275	5150 4875	1315 1320	2750 28	775 751	175 151	20 1325	635 648	205	107	380 144	144 144		99	
Bécs valuta deviza		192	3850	900	1920	500		1225	440	3450		236	1000			
Prága valuta deviza																
Berlin .. valuta deviza		5800	57450	275650	5800	1559	325	3650	1346				30650	117		
Zürich .. valuta deviza		99750	170			2495	550	63		186		13				
Paris valuta deviza																
Budapest valuta deviza	567	1573 1570	274 274						830 835				821			

Stern József és Testvére

Kefegyár Rt. Debrecen.

Elvámolt raktára és vezérképvisellete egész Románia területére 1326

Rózsa Rezső cégnél

Oradea-Mare, Nagypiac-tér 5.
Videki megrendelések postán eszközöltetnek

Szalámit postán utánvét mellett pontosan szállít 1344
Winkler Mór & Co szalámigyára
 Cluj, Piata Mihail Viteazul (Széchenyi-tér 39. Telefon 12-90.
 Árjegyzék és kérésre ingyen.

Coron Blue

(Kékitő kocka), kékitő illatos, tinta, párna, festék, kalapok minden színben, légyapapir süveges, szalagos és ives. Padlószárgító, garantált minőség, legolcsóbb ár.

„LUXOR” vegyszertári gyár, Cluj,
 Telegram: „Luxor”, Cluj, Telefon 12-97.
 Engros engedmény. 1295

Agyag és Vegyipar Rt. Szatmár

Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet, csontszirt, müttrágyát, szappant, kocsikenőcsöt, gépszirt, téglát stb.

Vesz: csontot, száraz és vizes hullást, nyers és olvasztott fagyut.

Megolcsult az építés!

Calcit telepén

1 m³ mész
170 lei

Telep:
Falgavári-u. 9. Telefon 1106.

Hirdessen az UJ KELET-ben!

Cukorka és csokoládé raktár

Lusztig és Nussbacher
 Cal. Regele Ferdinand 31.
 Szállítunk postán, utánvét mellett.

Valutapiac május 22-én

Kepes Elek orvosi kötszerész

Oradea-Mare, Sas-passage

Ajánlja saját készítményű sérvkötőit, haskötőit stb. Női és férfi övszerek nagyraktára



GRÜNWALD-ÜVEGCSISZOLDA

ÉS TÜKÖRÁRUGYÁR

ÉPÜLETÜVEGEZÉSI VÁLLALAT

ORADEA-MARE, STR. GERLICZY 16

Tükrök és butorüvegek minden

méret és modell szerint készülnek

ENGROSISTAK PROGRESS DETAILISTÁK

legolcsóbban vásárolhatnak a 1312 rövidáru import cégnél Oradea-Mare Nagypiac-tér 5

MODERN ÜVEGCSISZOLDA

ÉS TÜKÖRÁRUGYÁR

PÉCHY és TÁRSA

Oradea-Mare (Nagyvárad) Strada Saguna (Kapucinus-u.) 20. 0000000000000000 1381 készíti a legszebb tükröket és butorüvegeket minden méretben és mennyiségben Ujrafoncsorozás! Kérjen árajánlatot!

WOHANKA

Wilhelm Kuhler, Remscheid, egyedárusítása. Körfűrészlapok minden méretben eredeti gyári áron. 000000000

WOHANKA

és Társa Utóda Rt. Bizományi raktára Nagyvárad, Nagypiac-tér 14.

Bőrlábszárvédő

elsőrendű anyagból fekete, barna és sárga színben 1286

Krébs János szijgyártó Cluj, Calea Regele Ferdinand 77. Kereskedőknek árkedvezmény!

ÁTUTALÁSOK!

a külföld bármely részébe legszolidabban eszközöl a

Forgalmi Bank Rt.

Cluj, az Urania palotával szemben. Idegen pénznemek vétele és eladása, folyó számlák, lombardkölcsönök, betétek napról-napig a legmagasabban kamatoztatnak. Telefon 1-69 és 7-25.

Az Ipar és Kereskedelmi Bank Részvénytársaság Strada Regina Maria (volt Deák Ferenc-utca) 49. sz. Elvállal átutalásokat Magyarországra, Németországra és Csehszlovákiába napi v. fix ár mellett

